

Tomasz Gutowski

Uniwersytet Gdański

POLSKA GOSPODARKA NA TLE PROCESU GLOBALIZACJI

Streszczenie: Sposoby funkcjonowania współczesnego przedsiębiorstwa oraz warunki zachowania gospodarki uzależnione są od wielu czynników. Ich źródłem są wywołane procesem globalizacji zmiany zachodzące w gospodarce globalnej. Wykorzystanie własnych możliwości i podjęcie próby adaptacji zarówno gospodarki, jak i przedsiębiorstwa do tych zmiennych warunków stanowić może o ich rozwoju w długim okresie. W tym celu ważne jest wspólne – realizowane przez państwo i przedsiębiorstwo – wykorzystanie posiadanych możliwości i niwelowanie zagrożeń, które mogłyby utrudniać zrealizowanie przyjętych zamierzeń. Szanse rozwoju polskiej gospodarki i funkcjonujących w niej przedsiębiorstw są duże. Chcąc aktywnie uczestniczyć w nurcie globalnej gospodarki, należy je umiejętnie wykorzystać.

Słowa kluczowe: globalizacja, gospodarka globalna, polskie przedsiębiorstwa.

1. Wstęp

Dynamika oddziaływań współczesnej globalnej gospodarki na otoczenie widoczna jest praktycznie w każdej działalności. Najbardziej zauważalny jest jednak jej wpływ na działalność gospodarczą. Siła wpływu, uzależniona od wielu czynników wewnętrznych i zewnętrznych, pozostaje jednak dość zróżnicowana. Zależność tę zaobserwować można w przypadku gospodarek konkretnych krajów. Globalizacja wpływa na każdy z nich, ale nie w każdym przypadku wywołuje te same reperkusje. Jedne gospodarki są bardziej podatne na procesy globalizacji, dla innych zaś jej obecność jest prawie niezauważalna. Dla pierwszej grupy krajów ważne jest, aby proces globalizacji umiejętnie wykorzystać, stać się jego aktywnym beneficjentem, uważając przy tym na te jego elementy, które mogą przynieść niekorzystne zmiany. Dla grupy krajów mających raczej dość luźny kontakt z procesem globalizacji pozostaje prowadzić własną działalność z tą świadomością, że często szybciej, niż zdają sobie z tego sprawę, efekty globalnego zachowania też je osiągną. Obie te grupy winny sobie jednak mieć świadomość konsekwencji swoich zachowań, dbając przede wszystkim o własny rozwój w długim okresie.

Celem referatu jest próba identyfikacji czynników, których oddziaływanie może wpływać na zbliżenie gospodarki do nurtu globalizacji. Autor w tym kontekście

określa również miejsce Polski w globalnym świecie. W związku z tym, że zasadniczą częścią gospodarki są przedsiębiorstwa, również im została poświęcona część referatu.

2. Warunki funkcjonowania współczesnej gospodarki

Sposób funkcjonowania gospodarki we współczesnym świecie uzależniony jest od wielu różnorodnych czynników, mających swoje podłoże zarówno w każdym kraju z osobna, jak i w całej gospodarce. Należy jednak zauważyć, że pojęcie gospodarki światowej, spotykane w literaturze, nie jest już jedynym określającym stan i relacje w tej gospodarce panujące. Obok tego określenia pojawia się też powszechnie zdefiniowane, nieco jednak inne, pojęcie gospodarki globalnej. Określenie gospodarki światowej zawężone jest do określenia wielu różnorodnych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, trwale powiązanych ze sobą w pewien system poprzez sieć międzynarodowych stosunków gospodarczych. Rozumienie gospodarki globalnej odnosi się do określenia organicznej całości globalnych procesów gospodarczych, charakteryzujących się specyficznymi cechami. Gospodarka globalna nie przyjmuje więc formy struktury gospodarczej, lecz jest w gospodarce światowej pewną nową jakością prowadzenia działalności gospodarczej, pewnym nowym organizmem czy też systemem ekonomicznym o charakterze globalnym. Ze względu na taką złożoność współczesnej gospodarki dynamika zmian w niej zachodzących staje się coraz większa. Silniejsze stają się również siły, które zmieniając stosunki gospodarcze w wymiarze międzynarodowym, przyczyniają się do zmian w funkcjonowaniu zarówno samej gospodarki, jak i przedsiębiorstw, które w jej strukturach prowadzą działalność gospodarczą.

Szerokim echem w gospodarce globalnej odbijają się liczne, zwłaszcza obecnie, konflikty między krajami, kryzysy finansowe, konflikty zbrojne czy kataklizmy nawiedzające różne części świata. Wywołane przez nie m.in. zmiany cen surowców i czynników wytwórczych, zmiany kursów walut to jedynie niektóre procesy, jakie należy mieć na uwadze, planując działania o charakterze gospodarczym. Na przykład: notowane w jednych państwach wieloprocentowe spadki wartości PKB, w innych gwałtowne załamanie kursu narodowej waluty powodować mogą niewyobrażalne skutki dla gospodarki i tych, ale także innych krajów. Zmiany cen surowców na globalnym rynku przyczyniają się do ruchów cen tych surowców w poszczególnych krajach, wpływając na zwiększenie lub obniżenie dochodów z podatków, którymi są obłożone. Przykładów „ingerencji” procesów zachodzących w gospodarce globalnej w funkcjonowanie konkretnych krajów można byłoby przytoczyć znacznie więcej. Należy również zdać sobie sprawę z faktu, że istnieją kraje, w których procesy o zasięgu globalnym wpływają na ich rodzime gospodarki bardzo silnie. Innymi słowy, jakiegokolwiek zmiany powodują silne i czasami trudne do wyeliminowania reperkusje. Istnieją też takie państwa, w których wpływ ten jest mniejszy,

lub takie, w których spodziewany wpływ nastąpi w przyszłości, czyli z pewnym – wywołanym przez różne czynniki – opóźnieniem.

W kontekście zmian we współczesnej gospodarce nie można zapominać również o przedsiębiorstwach, które tę gospodarkę współtworzą. Dynamika i gwałtowność procesów globalizacyjnych powodują liczne zmiany w ich funkcjonowaniu. Zasadne wydaje się więc postawienie następującego pytania: czy w kontekście tych zmian polskie przedsiębiorstwa funkcjonują efektywnie? Jeśli odpowiedź będzie przecząca, to z pewnością warto zastanowić się nad przeprowadzeniem działań, które należy podjąć już dzisiaj, aby się odpowiednio przygotować do zmieniającej się sytuacji gospodarczej. Skuteczne zrealizowanie zaplanowanych działań w przyszłości może okazać się dla przedsiębiorstwa szczególnie ważne zwłaszcza w kontekście własnego rozwoju i skutecznej walki konkurencyjnej na globalnym rynku. Działania takie powinny więc stanowić jeden z jego podstawowych celów strategicznych, a ich realizacja musi stać się priorytetem funkcjonowania przedsiębiorstwa¹. Efektem aktywnych i przemyślanych zachowań przedsiębiorstwa w globalnym otoczeniu może okazać się osiągnięcie i utrzymanie, zwłaszcza w długim okresie, wyższego od innych uczestników rynku poziomu własnej konkurencyjności².

Współczesne warunki funkcjonowania zarówno dla gospodarek, jak i przedsiębiorstw nie wydają się łatwe. Czasu, aby się do nich dostosować, też nie zostaje zbyt wiele, zwłaszcza w kontekście obecnego kryzysu finansowego. Jego globalne rozprzestrzenianie się, gwałtowność zmian, nieprzewidywalność konsekwencji, możliwość zmian w jego dynamice stwarzają zwykle niekorzystne sytuacje. Ich połączenie z brakiem szybkich i skutecznych reakcji spowodować może nie tylko ograniczenie rozwoju gospodarki i przedsiębiorstwa, ale wręcz utratę dotychczasowego znaczenia i wpływów na rynku.

3. Czynniki globalizacji gospodarczej

Procesowi globalizacji gospodarki nie sposób się przeciwstawić. Mimo znaczących różnic w dynamice i sile oddziaływania czynników wynikających z tego procesu i jednocześnie wpływających na państwo i przedsiębiorstwo odgrywa on we współczesnym świecie znaczącą rolę. Przeprowadzając klasyfikację najważniejszych czynników globalizacji gospodarczej, J. Brózda wyróżniła czynniki wewnętrzne i zewnętrzne³. Do grupy wewnętrznych zaliczyć można czynniki kosztowe i konku-

¹ T. Gutowski, *Wybrane aspekty zarządzania strategicznego przedsiębiorstwem na globalnym rynku*, [w:] *Przedsiębiorstwo na rynku globalnym, Infoglobmar 2010*, red. A. Oniszczyk-Jastrząbek, T. Gutowski, J. Żurek, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 133.

² Szerzej: T. Gutowski, *Rozwój przedsiębiorstwa we współczesnej gospodarce*, [w:] *Gospodarka elektroniczna – współczesne przedsiębiorstwo na rynku globalnym*, red. J. Winiarski, seria: *Współczesna gospodarka*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010, s. 26–29.

³ J. Brózda, *Czynniki globalizacji gospodarczej*, <http://mikro.univ.szczecin.pl/bp/pdf/5/0.pdf> (20.03.2011).

Tabela 1. Czynniki globalizacji gospodarczej

Czynniki globalizacji		
Czynniki wewnętrzne		czynniki zewnętrzne
Czynniki kosztowe	czynniki konkurencyjne	czynniki polityczno-prawne
<ul style="list-style-type: none"> - dążenie do osiągnięcia globalnych korzyści skali, - wykorzystywanie efektów synergii, - korzyści z efektu doświadczenia, - różnicowanie kosztów krajów, - pojawienie się krajów nowo uprzemysłowionych o dużych zdolnościach - produkcyjnych i niskich kosztach pracy, - globalna lokalizacja działalności, - rosnąca dynamika wdrażania innowacji technologicznych, - wzrost kosztów B+R, - rosnący koszt rozwoju produktu oraz jednoczesne systematyczne skracanie jego cyklu życia, - efektywność zaopatrzenia, - obniżka kosztów w dziedzinie transportu, - mobilność produkcji, - wyłączność techniki 	<ul style="list-style-type: none"> - nieustanny wzrost poziomu obrotów handlu światowego, - wzrost liczby krajów – konkurentów, - wzrost udziału zagranicznych podmiotów w strukturze własności przedsiębiorstw krajowych, - nasilająca się współzależność ekonomiczna krajów i kontynentów, - pojawianie się nowych konkurentów na rynku globalnym, - rosnąca kooperacja przedsiębiorstw w skali globalnej, - powstawanie globalnych sieci współzależności w poszczególnych dziedzinach wytwórczości, - budowa coraz większej liczby aliansów strategicznych, - zmiana w strukturze i ostrości walki konkurencyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> - integracja ekonomiczna olbrzymich obszarów i powstawanie bloków gospodarczych, - liberalizacja i deregulacja handlu światowego, - znoszenie barier taryfowych i pozataryfowych ograniczających wymianę dóbr i usług, zwłaszcza dzięki negocjacom w ramach organizacji międzynarodowych, - prywatyzacja przedsiębiorstw w krajach, w których dotychczas dominowała własność państwowa, - otwarcie na świat gospodarek krajów postkomunistycznych, - malejący poziom i zakres kontroli rządowej, malejąca rola rządów jako producentów i konsumentów, - wzrost znaczenia i siły oddziaływania korporacji transnarodowych na politykę rządów poszczególnych gospodarek narodowych, - deregulacja w sferze telekomunikacji i finansów ułatwiająca wymianę informacji i otwarcie rynków finansowych, - wprowadzanie porównywalnych w skali światowej standardów technicznych i jakościowych, - ujednoczenie niektórych regulacji marketingowych
		<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszające się różnice w rozwoju gospodarczym wielu krajów, - upodabnianie się stylów życia ludzi z różnych krajów świata, - wzrost dochodu <i>per capita</i> w krajach uprzemysłowionych, - postępujący wzrost siły nabywczej ludności w różnych regionach świata, - konwergencja popytu („kalifornizacja potrzeb”), - pojawienie się marek globalnych, - rozwój reklamy globalnej, - transferowalny marketing, - unifikacja i doskonalenie środków transportu, - rozwój turystyki tworzący klienta globalnego, - pojawienie się organizacji działających jako klienci globalni, - wzrost regionalnych i globalnych sieci dystrybucji, - oddziaływanie postępu technicznego i technologicznego, - istnienie krajów wiodących

Źródło: opracowanie na podstawie: J. Brózda, *Czynniki globalizacji gospodarczej*, <http://mikro.univ.szczecin.pl/bp/pdf/5/0.pdf> (20.03.2011).

rencyjne otoczenia wewnętrznego przedsiębiorstw. Określają one potencjał globalizacyjny tkwiący w samym przedsiębiorstwie. Do drugiej grupy zaliczone zostały czynniki polityczno-prawne i czynniki rynkowe otoczenia międzynarodowego przedsiębiorstw. To właśnie one determinują możliwość rozwoju przedsiębiorstwa na globalnym rynku.

Zarówno czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne wzajemnie się uzupełniają. Oddziaływanie jednego z nich bezpośrednio wpływa na drugi, determinując zachowanie gospodarki i funkcjonujących w jej ramach przedsiębiorstw. Zauważyć można również, że czynniki globalizacji wywierają istotny wpływ na wybór strategii działania przedsiębiorstw zarówno na rynku jednego kraju, jak i na rynku globalnym. To one decydują też o potencjale globalizacyjnym sektorów, w których funkcjonują. Ich identyfikacja jest konieczna w procesie identyfikowania ścieżek rozwoju podmiotów gospodarczych.

4. Mierzenie stopnia zglobalizowania gospodarki

Ze względu na fakt, że proces globalizacji gospodarki, przyczyniający się do znacznego zbliżenia gospodarek narodowych, oddziałuje na kraje z różną mocą, od siły globalizacji zależy stopień powiązania gospodarek poszczególnych państw z gospodarką globalną. Warunkuje on m.in. jej stopień i siłę wpływu na te kraje. Przystępując do analizowania wpływu gospodarki globalnej na poszczególne państwa, warto określić mierniki, które te oddziaływania określają.

Z jednej strony globalizacja wpływa na pojawienie się zmian w działalności gospodarczej przedsiębiorstw oraz krajów, z drugiej zaś odnosi się również do działalności politycznej, sfery działań w zakresie techniki i technologii i działalności społeczno-kulturowej. Można więc stwierdzić, że jest to proces powszechny i w każdej z tych sfer widoczny. Ze względu na te uwarunkowania precyzyjne określenie miejsca gospodarek narodowych w gospodarce globalnej nie jest zadaniem łatwym. Podejmowane są jednak liczne próby określenia siły oddziaływania globalizacji na poszczególne sfery działalności. E. Polak proponuje rozpatrywać w związku z tym następujące czynniki⁴:

- rozmiary i zasięg międzynarodowych przepływów dotyczących pracowników, towarów, usług, kapitału informacji oraz dóbr kultury,
- zasięg i zakres oddziaływania ponadpaństwowych podmiotów gospodarczych, takich jak np. korporacje transnarodowe lub też regionalne organizacje międzynarodowe,
- intensywność powiązań międzynarodowych i transnarodowych,
- upodabnianie się struktur państwowych, ekonomicznych i społecznych w skali globalnej.

Autorka zwraca również uwagę na konieczność badania poszczególnych aspektów procesu globalizacji oraz wzajemnych związków między nimi. Odpowiedzi na

⁴ E. Polak, *Globalizacja a zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne*, Difin, Warszawa 2009, s. 36.

pytania dotyczące siły oraz kierunków zmian wywołanych procesem globalizacji można uzyskać, porównując wymienione czynniki w czasie. Nie wolno również zapominać o możliwości przeprowadzania analiz opartych na wartościach wskaźników obliczanych w odniesieniu do różnych państw lub regionów⁵.

Oprócz tej metody istnieją też inne sposoby pozwalające na określenie miejsca państwa w globalnej gospodarce. Jednym z nich jest propozycja J.A. Scholte, który do przeprowadzania takiej analizy sugeruje wykorzystanie następujących elementów⁶:

- wartość bezpośrednich inwestycji zagranicznych,
- wartość eksportu,
- wartość rezerwy międzynarodowej,
- wartość dziennych obrotów dewizowych,
- wartość bankowych depozytów nierezydentów,
- wartość pożyczek transgranicznych,
- wartość obligacji transgranicznych,
- wartość emisji Euroequity,
- wartość transgranicznych operacji akcjami,
- wartość dziennych obrotów pochodnymi.

Powszechnie stosowane są również mierniki globalizacji. A.T. Kearney⁷ corocznie określa tzw. indeks globalizacji (*Globalization Index*)⁸. Do obliczenia indeksu niezbędne jest uwzględnienie m.in. następujących informacji:

- różnicy między PKB według kursów walutowych a PKB według siły nabywczej⁹,
- różnicy między PKB a PNB¹⁰,
- poziomu taryf celnych,
- udziału bezpośrednich inwestycji zagranicznych w PKB (w %),
- płatności i dochodów z odsetek,
- dochodów z turystyki,
- wielkości przekazów finansowych z zagranicy liczonej na mieszkańca kraju.

⁵ E. Polak proponuje wiele mierników globalizacji z podziałem na następujące sfery: gospodarczą, techniczną, polityczną i społeczno-kulturową. Szerzej: E. Polak, wyd. cyt., s. 36–37.

⁶ J.A. Scholte, *Global capitalism and the state*, "International Affairs" 1997, nr 3.

⁷ A.T. Kearney jest wiodącą na świecie firmą konsultingową specjalizującą się w doradztwie w zakresie zarządzania strategicznego, operacyjnego i informatycznego.

⁸ Indeks globalizacji opracowany przez A.T. Kearney i magazyn "Foreign Policy" powstał na podstawie analizy 12 parametrów. Zgrupowano je w czterech kategoriach pod nazwami: integracja gospodarcza, kontakty społeczne, połączenia technologiczne i zaangażowanie polityczne. Wśród 12 parametrów znajdują się: przepływy handlowe i inwestycyjne, ruch ludności poza granice kraju, liczba międzynarodowych połączeń telefonicznych, korzystanie z Internetu i członkostwo w międzynarodowych organizacjach.

⁹ Im niższa różnica między PKB według kursów walutowych a PKB według siły nabywczej, tym wyższy stopień globalizacji gospodarki.

¹⁰ Wyższa różnica między PKB a PNB wskazuje na wyższy stopień globalizacji.

Wartość tego indeksu jest informacją o stopniu integracji danego kraju ze światem globalnym w sferze gospodarki, polityki, technologii i życia społecznego. Według danych opartych na wartościach z 2007 roku pierwsze miejsce w rankingu zajął Singapur, a drugie Hongkong. Na kolejnych pozycjach uplasowały się państwa z Europy: Holandia, Szwajcaria, Irlandia i Dania. Na siódmej znalazły się Stany Zjednoczone, wyprzedzając Kanadę i Jordanię. Pierwszą dziesiątkę zamknęła Estonia. W tym zestawieniu Polska zajęła odległą 41 lokatę, notując spadek o siedem miejsc w porównaniu z 2006 rokiem¹¹.

W rankingu najbardziej zglobalizowanych gospodarek na świecie, przeprowadzonym za 2010 rok przez firmę doradczą Ernst & Young i Economist Intelligence Unit, Polska zajęła już jednak 25 miejsce. Mimo że ranking ten opracowany został na podstawie pomiarów indeksu globalizacji, klasyfikacja krajów opiera się jednak na nieco innych założeniach. Z informacji opracowujących badanie wynika, że „Indeks globalizacji stanowi miarę tego, jak głębokie są powiązania 60 największych gospodarek świata (pod względem Produktu Krajowego Brutto) z zagranicą. Eksperci [...] zestawili efektywność funkcjonowania gospodarek z 20 wskaźnikami mierzącymi stopień międzynarodowej integracji biznesu. Wskaźniki zostały zgrupowane w pięciu głównych kategoriach: otwartość na handel, przepływy kapitałowe, wymiana technologii i wiedzy, mobilność siły roboczej, integracja kulturowa. Następnie 520 menedżerów firm działających w skali międzynarodowej nadało czynnikom wagi”¹². Na uwagę zasługuje fakt, że w opisywanym rankingu Polska wyprzedziła m.in. Stany Zjednoczone, Australię, Włochy, Koreę Południową i Japonię. Przed Polską znalazły się jednak Węgry, Słowacja i Czechy¹³. Miejsca w pierwszej trójce przypadły w udziale kolejno następującym krajom: Hongkong, Irlandia i Singapur.

Relatywnie wysoka pozycja Polski może świadczyć o dość dobrym usytuowaniu polskiej gospodarki w strukturach globalnych. Twierdzenie to poparte może zostać faktem coraz większego rozwoju gospodarki i jej otwarcia na rynki międzynarodowe czy też coraz bliższego związku polskich przedsiębiorstw ze swoimi odpowiednikami w różnych częściach świata. Daleko nam jednak do tworzenia w najbliższym okresie dużych podmiotów gospodarczych, z rodzimym kapitałem, które zaznaczyłyby bardzo wyraźnie swój udział w globalnej wymianie. Do tych zamierzeń należy

¹¹ *Hong Kong, Jordan, and Estonia Debut Among the Top 10 in Expanded Ranking of the World's Most Globalized Countries*, <http://www.atkearney.com/index.php/News-media/hong-kong-jordan-and-estonia-debut-among-the-top-10-in-expanded-ranking-of-the-worlds-most-globalized-countries.html> (14.12.2010).

¹² <http://www.egospodarka.pl/62699,Indeks-globalizacji-gospodarek-swiatowych-2010,1,39,1.html> (13.03.2011).

¹³ Wysokie miejsce krajów mniejszych od Polski wynika z tego, że indeks globalizacji mierzy stopień globalizacji gospodarek w sposób relatywny. Oznacza to, że międzynarodowa integracja w zakresie handlu, inwestycji, technologii, siły roboczej czy też kultury jest mierzona w relacji do Produktu Krajowego Brutto.

się jeszcze umiejętnie przygotować i nie zmarnować szans, które niesie ze sobą proces globalizacji.

Rozpatrując miejsce Polski w zglobalizowanym świecie, należy również uwzględnić, że opracowane corocznie wskaźniki są jedynie przydatnym narzędziem służącym do analizy pewnych zjawisk w dziedzinach, których dotyczą. Oddziaływanie procesu globalizacji na gospodarkę danego kraju jest ponadto lepiej „widoczne” z perspektywy samej gospodarki i przedsiębiorstw, które w jej ramach funkcjonują.

5. Polskie przedsiębiorstwa a globalizacja – zagrożenia i szanse

Przedsiębiorstwa, których funkcjonowanie uzależnione jest od wielu czynników, często „spotykają się” z globalizacją. Praktycznie w każdym swoim działaniu kierujący tymi podmiotami powinni brać pod uwagę oddziaływanie czynników zewnętrznych. Poprzez czynniki globalne zmuszeni są do ciągłej analizy obecnej sytuacji oraz do podejmowania skutecznych i odpowiedzialnych decyzji gospodarczych. Nie są to zadania łatwe, zwłaszcza gdy przedsiębiorcy odnotowują niesprzyjające warunki realizacji swoich zamierzeń wynikające z funkcjonowania instytucji państwowych w kraju macierzystym.

Rozwój podmiotów gospodarczych funkcjonujących w Polsce – w warunkach globalizacji gospodarki – jest przedmiotem licznych badań i analiz. Jedną z organizacji, która dokonuje kompleksowej analizy czynników utrudniających rozwój polskich przedsiębiorstw, jest PKPP Lewiatan. Jego przedstawiciele, którzy przeprowadzają coroczne badania w grupie małych i średnich przedsiębiorstw, zauważają, że lista barier ograniczających ich rozwój nie zmienia się zasadniczo od lat. Przedsiębiorcy wnioskują do instytucji państwowych o podjęcie działań, których celem mogłoby być obniżenie zbyt wysokich kosztów pracy. Oczekują odpowiednich i szybkich działań rządu w tym zakresie. Innym postulatem jest konieczność doprecyzowania przepisów dotyczących podatku VAT oraz doprowadzenie do jednoznaczności i przejrzystości w systemie podatku dochodowego od działalności gospodarczej. Przedstawiciele przedsiębiorstw zwracają ponadto uwagę na zbyt wysokie – ich zdaniem – podatki od prowadzonej działalności gospodarczej. Przeszkodami w dążeniu do własnego rozwoju są według nich skomplikowane procedury administracyjne, które podnoszą koszty funkcjonowania przedsiębiorstw. Na liście czynników negatywnie oddziałujących na osiągnięcie przez przedsiębiorstwa sukcesu rynkowego znajdują się ponadto brak możliwości stosowania elastycznych form zatrudnienia, stan infrastruktury oraz konkurencja wynikająca z funkcjonowania tzw. szarej strefy.

Jak wynika z przeprowadzonych analiz, istnieje dość dużo ograniczeń w rozwoju polskich podmiotów gospodarczych. Bez próby ich redukcji, która niewątpliwie powinna zostać pojęta również przez państwo, praktycznie niemożliwe jest aktywne dążenie do osiągnięcia sukcesu przedsiębiorstwa. Nielatwe staje się również konku-

rowanie polskich przedsiębiorstw z innymi uczestnikami wymiany towarów i usług na globalnym rynku.

Należy jednak pamiętać o możliwościach wprowadzenia ewentualnych reform. Nierzadko są one jeszcze bardziej ograniczone. Wynika to m.in. z uwarunkowań gospodarczych, politycznych i społecznych. Warto więc mieć na uwadze możliwości finansowe państwa, często rozbieżne plany ugrupowań politycznych czy też różnorodność zachowań i opory wobec zmian.

Oprócz niekorzystnych zjawisk, stanowiących zagrożenie dla pełniejszego uczestnictwa polskich podmiotów w globalnym rynku, istnieje również grupa elementów pozytywnych, które można już dzisiaj starać się wykorzystywać do własnego rozwoju. Wśród nich zauważyć można czynniki geograficzne, czyli np. położenie geograficzne Polski, stanowiące atut dla przedsiębiorstw, których celem jest współpraca ze swoimi odpowiednikami z tej części Europy. Nie bez znaczenia jest też zwracanie coraz baczniejszej uwagi na tworzenie miejsc do pozyskiwania inwestycji zagranicznych, zwłaszcza tych z zakresu sfery badań i rozwoju. Możliwości te są i powinny być w Polsce wykorzystywane z punktu widzenia absorpcji środków niezbędnych do zwiększenia tempa postępu technicznego i technologicznego, tak bardzo niezbędnego do rozwoju przedsiębiorstw i gospodarki. Szczególną uwagę powinno się poświęcić umożliwieniu przedsiębiorcom uczestniczenia w konferencjach i szkoleniach organizowanych w różnych częściach świata. Stanowić to może, z jednej strony, jeden z elementów promocji polskich przedsiębiorstw, z drugiej zaś może stwarzać możliwości pozyskania kapitału, nowoczesnych technologii oraz wiedzy, wykorzystywanych do dalszego rozwoju. Szanse te jednak muszą być skutecznie wykorzystywane.

6. Zakończenie

Proces globalizacji, wywierający wpływ na każdego z nas, a przede wszystkim na gospodarkę i przedsiębiorstwa, nie jest zjawiskiem nowym. Nie oznacza to jednak, że wszyscy zdążyli się do niego przyzwyczaić i wiedzą, jaki jest lub też będzie kierunek jego oddziaływania. Skoro jednak istnieje, a – jak można dostrzec na każdym kroku – zyskuje na sile, należy się do niego starannie przygotować. Narzędzia pozwalające na względnie dobre przygotowanie się do tego procesu i podołanie elementom, które ze sobą niesie, widoczne są zarówno w samej gospodarce, jak i w zachowaniach przedsiębiorstwa. W celu lepszego wykorzystania oddziaływania procesu globalizacji dla gospodarki i przedsiębiorstwa ważne jest podejmowanie wraz z instytucją państwa wspólnych działań adaptacyjnych. Czas pokaże, czy dążenie do rozwoju gospodarki i polskich przedsiębiorstw w warunkach globalnych okaże się skuteczne. Weryfikatorem w pierwszym przypadku może się okazać wynik tzw. indeksu globalizacji, w drugim zaś wyniki badań przeprowadzonych przez którąś z instytucji czy też ośrodków badawczych.

Literatura

- Brózda J., *Czynniki globalizacji gospodarczej*, <http://mikro.univ.szczecin.pl/bp/pdf/5/0.pdf> (20.03.2011).
- Gutowski T., *Rozwój przedsiębiorstwa we współczesnej gospodarce*, [w:] *Gospodarka elektroniczna – współczesne przedsiębiorstwo na rynku globalnym*, red. J. Winiarski, seria: Współczesna gospodarka, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.
- Gutowski T., *Wybrane aspekty zarządzania strategicznego przedsiębiorstwem na globalnym rynku*, [w:] *Przedsiębiorstwo na rynku globalnym, Infoglobmar 2010*, red. A. Oniszczyk-Jastrzębek, T. Gutowski, J. Żurek, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2010.
- Hong Kong, Jordan, and Estonia Debut Among the Top 10 in Expanded Ranking of the World's Most Globalized Countries*, <http://www.atearney.com/index.php/News-media/hong-kong-jordan-and-estonia-debut-among-the-top-10-in-expanded-ranking-of-the-worlds-most-globalized-countries.html>.
- <http://www.egospodarka.pl/62699,Indeks-globalizacji-gospodarek-swiatowych-2010,1,39,1.html> (13.03.2011).
- Polak E., *Globalizacja a zróżnicowanie społeczno-ekonomiczne*, Difin, Warszawa 2009.
- Scholte J.A., *Global capitalism and the state*, "International Affairs" 1997, nr 3.

POLISH ECONOMY AGAINST THE BACKGROUND OF GLOBALIZATION

Summary: Functioning of modern companies and conditions of economy are dependent on many factors. Their source results from changes in the global economy caused by the globalization process. Using internal possibilities and an attempt of adaptation to these changing conditions, both in case of economy and business, may also contribute to their development in the long run. For this purpose, it is important to use commonly – by the state and the company – the existing capabilities and eliminating threats that could hamper the completion of adopted plans. Opportunities for the development of Polish economy and companies operating in it are large. Active participation in the mainstream of the global economy calls for their skilful use.

Keywords: globalization, global economy, Polish companies.